

รัชกรณ์ นภาพรพิพัฒน์*

บทความนี้มีความมุ่งหมายที่จะสื่อถึงความมั่นคงทางอาหารในกรอบนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ แต่ก่อนกล่าวถึงคงต้องกล่าวถึงบทความในวารสารมุมมองความมั่นคง ฉบับที่ 2 ที่ผู้เขียนได้กล่าวถึง “ยุทธศาสตร์ชาตินโยบายรัฐบาล : ระบบการเตรียมพร้อมของไทย” เพื่อที่รัฐบาลหน่วยงานของรัฐ และภาคส่วนต่างๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการล่วงหน้าเพื่อให้ประเทศชาติมีภูมิคุ้มกันพร้อมเผชิญกับสถานการณ์หรือวิกฤตการณ์ที่จะเกิดขึ้น

ส่วนในบทความเรื่อง “ระบบการเตรียมพร้อมด้านความมั่นคงของไทย” ที่เขียนขึ้นโดย นายสินชัย คารวุตม์ และ นายยศกร ยืนยง ได้ช่วยขยายความของการนำระบบการเตรียมพร้อมของไทยไปขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติโดยจัดการฝึกการบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ (Crisis Management Exercise : C-MEX) โดยออกแบบสถานการณ์ฝึกในรูปแบบของภัยที่มีความซับซ้อนและเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน (Complex Disaster) หรืออาจเรียกได้ว่าต้องมีการวางแผนและการบริหารจัดการโดยสามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ (Scenario Planning) โดยการฝึกเป็นการทดสอบระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Command and Control) ในแต่ละระดับความรุนแรงของเหตุการณ์และระบบการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลทรัพยากรที่จำเป็นต้องมีการระดมสรรพกำลังของภาคส่วนต่างๆ

* ที่ปรึกษาด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

โดยหากมองในเรื่องของความมั่นคงทางอาหารพบว่า การเตรียมความพร้อมด้านอาหารถือว่าเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะต้องมีการวางแผนให้มีอาหารที่ปลอดภัยและเพียงพอต่อการบริโภคโดยเฉพาะเมื่อเกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่หรือวิกฤตการณ์อื่น ๆ ที่มีห้วงระยะเวลาที่ยาวนานไม่เพียงแต่หน่วยงานของพลเรือนเท่านั้นแต่หน่วยงานกองทัพได้กำหนดให้มีการเตรียมพร้อมด้านอาหารเป็นเรื่องหนึ่งในแผนฝึกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม

ก่อนที่จะกล่าวถึงแผนความมั่นคงด้านอาหาร ซึ่งเป็นหนึ่งในแผนความมั่นคงภายใต้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565) ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2562 คงจะต้องกล่าวถึง แนวคิดการให้ความสำคัญในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ซึ่งประเด็นความมั่นคงทางอาหารเป็นประเด็นที่ทำนายในมุมมองของหน่วยงานด้านความมั่นคงในการวางแผนนโยบายและแผนการบริหารจัดการเพื่อให้คนมีอาหารเพียงพอในการบริโภค โดยเฉพาะในยามวิกฤติ ขณะเดียวกันต้องมีอาหารที่มีความปลอดภัยมีคุณภาพและที่สำคัญทุกคนสามารถเข้าถึงอาหารรวมถึงน้ำเพื่อการบริโภค ซึ่งนับด้านความมั่นคงน่าจะหมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจะส่งผลต่อความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)

Food
Security
Human
Security

ดังนั้น ภาวะขาดแคลนอาหารในยามปกติและในยามเกิดสถานการณ์วิกฤติที่ประเทศใดประเทศหนึ่งเผชิญโดยไม่สามารถมีอาหารเพียงพอหรือหรือบางคนที่มีรายได้ที่สามารถซื้อหาได้แต่ในช่วงเวลานั้นก็อาจจะไม่สามารถหาซื้ออาหารและน้ำได้ เช่น เหตุการณ์อุทกภัยขนาดใหญ่ การเกิดพายุหิมะ การสู้รบ การสงคราม เป็นต้น หรือที่พบเห็นทั่วไปบางประเทศมีการถนอมอาหารเพื่อกับรักษาสำหรับการบริโภคในช่วงฤดูหนาวที่ยาวนาน จึงอาจกล่าวได้ว่าเหตุใด “ความมั่นคงทางอาหาร” จึงถือว่าเป็นประเด็นความมั่นคงที่ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีพและสะท้อนถึงความมั่นคงของมนุษย์โดยตรง

ประเด็นความมั่นคงทางอาหารเป็นหัวข้อที่มีการประชุมหารือกันทั้งภายในประเทศและในเวทีระหว่างประเทศ อาทิ สหประชาชาติ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (The Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) หรือแม้แต่ในประเทศไทยได้มีการหารือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหารไม่ว่าจะเป็นเรื่องโลกร้อน (Climate Change) ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ภัยแล้ง น้ำท่วม สิทธิทางอาหารที่ต้องมีอาหารอย่างเพียงพอและสามารถเข้าถึงอาหาร

หรือแนวคิดอริปไตยทางอาหารที่สัมพันธ์กับมิติทางการเมือง ในการกำหนดนโยบายของภาครัฐที่มุ่งเน้นระบบการค้าเสรี จนส่งผลกระทบต่อวิธีการผลิตของภาคเกษตร หรือ แนวคิดฐานทรัพยากรที่เป็นแหล่งผลิตอาหาร ดิน น้ำ ป่า ชุมชน ดังนั้น วิกฤตการณ์ที่เกิดจากภาวะขาดแคลนอาหารหรือการได้รับอาหารที่ไม่ปลอดภัย ขณะเดียวกันได้มีรายงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเด็นที่ยึดโยงกับความมั่นคงทางอาหารจำนวนมาก ที่ให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาเรื่องนี้

สำหรับกระบวนการจัดทำ แผนความมั่นคงทางอาหารเริ่มต้นด้วยการหารือเกี่ยวกับกรอบแนวคิดและการให้ความหมายคำว่า “ความมั่นคงทางอาหาร” ซึ่งที่ประชุม World Food Summit เมื่อวันที่ 13-17 พฤศจิกายน ค.ศ. 1996 ที่กรุงโรม อิตาลี ก่อนที่จะนำไปสู่การระดมความคิดเห็นของระหว่างหน่วยงานของรัฐกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดย FAO ให้ความหมายดังนี้

Food security exists when all people, at all times, have physical and economic access to sufficient, safe and nutritious food that meets their dietary needs and food preferences for an active and healthy life

(World Food Summit, 1996)¹

¹ Policy Brief, June 2006 Issue 2 Published by FAO's Agriculture and Development Economics Division (ESA) <http://www.fao.org/forestry/13128-0e6f36f27e0091055bec28ebe830f46b3>

ความมั่นคงทางอาหาร
จะมีได้ก็ต่อเมื่อคนทุกคน ในทุกเวลา
สามารถมีกำลังกาย
และกำลังทรัพย์
ที่จะเข้าถึงอาหารที่มีประโยชน์
ปลอดภัย ในปริมาณที่เพียงพอ
กับการจะดำรงชีวิต
และมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงได้”²

“สภาวะที่คนทุกคนและทุกขณะเวลา มีความสามารถทั้งกายภาพและทางเศรษฐกิจที่สามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจด้านอาหาร เพื่อให้เกิดชีวิตที่มีพลังและมีสุขภาพ” ดังนั้น ความมั่นคงทางอาหารจะมี 4 องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ การมีอาหารเพียงพอ (Food Availability) การเข้าถึงอาหาร (Food Access) การใช้ประโยชน์จากอาหาร (Food Utilization) และการมีเสถียรภาพด้านอาหาร (Food Stability)³

นอกจากนี้ หากพิจารณากรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (UN Sustainable Development Goals –SDGs) ที่ได้กำหนด 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ยังพบว่าได้กำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหาร Hunger , Good health and Well-Being , Clean Water and Sanitation, Responsible Consumption and Production โดยเฉพาะเป้าหมายยุติความหิวโหยบรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการและส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน⁴ ซึ่งถือว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติได้กล่าวไว้อย่างครอบคลุมเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหารตามความหมายของ FAO ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเรื่องของอาหารมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเกี่ยวกับหลายปัจจัยและเป้าหมายของ SDGs

² ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ, “ความมั่นคงทางอาหาร” <http://www.princechak.com/food-security/>

³ นนทกานต์ จันทร์อ่อน,บทความวิชาการเรื่อง ความมั่นคงทางอาหารของประเทศไทย ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 มกราคม 2557 สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้อธิบายความดังนี้

การมีอาหารเพียงพอ (Food Availability) หมายถึง การมีอาหารในปริมาณที่เพียงพอและมีคุณภาพที่เหมาะสม ทั้งจากการผลิตภายในประเทศและ/หรือการนำเข้า (รวมถึงความช่วยเหลือด้านอาหาร)

การเข้าถึงอาหาร (Food Access) หมายถึง การเข้าถึงทรัพยากรที่เหมาะสม(สิทธิ) เพื่อการหาอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่เหมาะสม การใช้ประโยชน์จากอาหาร (Food Utilization) หมายถึง การใช้ประโยชน์จากอาหารในการบริโภค โดยมีปริมาณอาหารที่เพียงพอ มีน้ำสะอาดในการบริโภค-อุปโภค มีสุขอนามัยและการดูแลสุขภาพที่ดี ทำให้ความเป็นอยู่ทางกายภาพได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ

การมีเสถียรภาพด้านอาหาร (Food Stability) หมายถึง ประชาชน หรือครัวเรือน หรือบุคคลต้องเข้าถึงอาหารอย่างเพียงพอตลอดเวลา ไม่มีความเสี่ยงในการเข้าถึงอาหารเมื่อเกิดความขาดแคลนขึ้นมาอย่างกะทันหัน (เช่น วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและภูมิภาค) หรือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นวัฏจักร (เช่น ความไม่มั่นคงทางอาหารตามฤดูกาล) เสถียรภาพด้านอาหารเกี่ยวข้องกับมีความมั่นคงอาหารทั้งในเรื่องของการมีและการเข้าถึงอาหาร

⁴ ศึกษารายละเอียดได้ที่ <http://www.un.or.th/globalgoals/th/the-goals/>

ประเด็นความมั่นคงทางอาหารจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายการทำงานของหน่วยงานด้านความมั่นคงที่จะผลักดันไปสู่การปฏิบัติที่เห็นผลเป็นรูปธรรมอย่างไร โดยกรอบแนวคิดการจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565) นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้นแล้วแนวคิดหลักประการหนึ่งได้นำมโนศาสตร์พระราชทานเป็นหลักการทางด้านความมั่นคง อาทิ ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่⁵ เป็นหลักปฏิบัติงานด้านความมั่นคง ซึ่งหากพิจารณาเรื่องแผนความมั่นคงด้านอาหารแล้วจะเห็นได้ว่าการพึ่งพาตนเองตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชนให้มีอาหารในการดำรงชีวิตมีความสำคัญรวมทั้งการจัดสรรการแบ่งใช้ประโยชน์จากที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าที่ดินมีความสำคัญต่อการเพาะปลูกพืชผลต่างๆ เช่นเดียวกับกรณีน้ำที่เพียงพอในการเกษตร โดยหากศึกษาการดำเนินงานของภาครัฐจะเห็นว่ามีความนโยบายการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ⁶ ที่ให้มีการกำหนดเป้าหมายนโยบายและทิศทางในการพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดรวมทั้งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนและหลักภูมิสังคม^๗ นอกจากนี้หลักสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงคือมุ่งเน้นให้ผู้ผลิตหรือผู้บริโภคพยายามเริ่มต้นผลิตหรือบริโภคภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน ซึ่งก็คือหลักในการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเองและลดภาวะความเสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁸

เมื่อมองถึงตัวเนื้อหาในประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหาร เมื่อพิจารณาประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน⁹ พบว่าให้ความสำคัญกับ “เกษตรปลอดภัย” เพื่อสร้างความตระหนักแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภคเกี่ยวกับมาตรฐานระบบการจัดการความปลอดภัยของอาหาร จึงใจและวางกรอบให้เกษตรกรและผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และเข้าสู่ระบบมาตรฐานการจัดการคุณภาพทางการเกษตรที่ได้รับการรับรองจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือ การให้ความรู้เกษตรกรด้านกระบวนการผลิตตามมาตรฐานสากลเพื่อมุ่งสู่การเลิกใช้สารเคมีในภาคเกษตร การเพิ่มพื้นที่และปริมาณการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระยะต่อไป

หากศึกษาตัวเนื้อหาของนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565) ได้กล่าวถึงประเด็นด้านความมั่นคงทางอาหาร โดยกำหนดใน นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่ 12 เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหารรองรับวัตถุประสงค์เพื่อให้การจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พลังงาน และอาหาร มีความมั่นคง ความยั่งยืนและมีความสมดุลกับการขยายตัวของพัฒนาประเทศรวมถึงลดความเสี่ยงจากผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์⁹

สำหรับกระบวนการจัดทำแผนความมั่นคงด้านอาหารเพื่อนำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่ 12 มาจัดทำรายละเอียดให้มากขึ้นมีที่มาจากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น แลกเปลี่ยนพูดคุยและถก

⁵ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565, หน้า 10

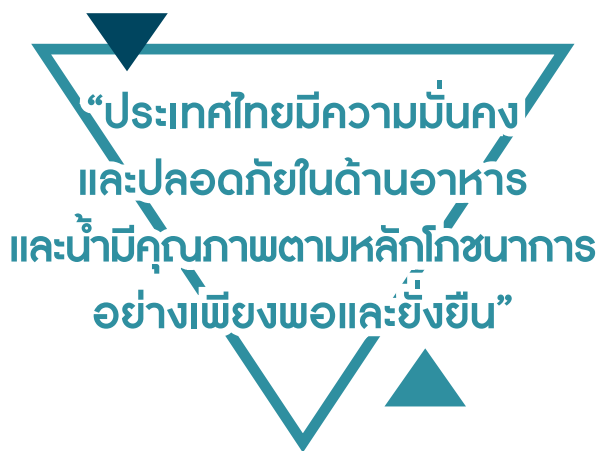
⁶ “การบริหารจัดการที่ดิน” หมายถึง การบูรณาการในการดูแลรักษา การสงวน หวงห้ามการอนุรักษ์ การฟื้นฟูและพัฒนาซึ่งที่ดิน การกระจาย การถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์อย่างสมดุลหรือการแก้ไขปัญหาที่ดินรวมทั้งการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้การใช้ที่ดินมีประสิทธิภาพเกิดผลสัมฤทธิ์เป็นธรรมและยั่งยืน (ที่มา : พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. 2562)

⁷ วิมลพัชร ประเสริฐศักดิ์, ความมั่นคงทางอาหาร : จากพัฒนาการเกษตรสู่เศรษฐกิจพอเพียง, วารสารการเมืองการปกครอง ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 มีนาคม – สิงหาคม 2558, หน้า 144 – 160

⁸ สามารถศึกษาเพิ่มเติมที่ยุทธศาสตร์ชาติ (ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน) ส่วนยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียวส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศและมุ่งเป้าสู่การลงพื้นที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชนและพัฒนาความมั่นคงนำพลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

⁹ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565), หน้า 14

แถลงร่วมกัน ระหว่างผู้แทนหน่วยงานราชการ นักวิชาการ และเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ทำงานเกี่ยวกับดิน น้ำ ป่า สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อประเด็นความมั่นคงทางอาหาร เพื่อร่วมกันมองและวิเคราะห์ปัญหาและแนวโน้มสถานการณ์ความไม่มั่นคงทางอาหารที่จะเกิดขึ้นตลอดจนเสนอแนะเป้าหมาย กลยุทธ์ จึงนำมาสู่การกำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์

ขณะเดียวกันเมื่อศึกษาการเขียนแผนด้านความมั่นคงรองรับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดให้มีตัวชี้วัด เพื่อให้ไปถึงเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 3 เรื่องหลัก กล่าวคือ 1) มีระบบบริหารจัดการอาหารและน้ำกรณีฉุกเฉิน 2) ระบบป้องกัน ภัยแล้ง ภัยน้ำท่วม ภัยภัยคุกคาม ที่แฝงมาในอาหาร และน้ำ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และ 3) พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น ดังนั้น การจะทำให้บรรลุต่อวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นนั้น ในแผนด้านความมั่นคงจึงมีการกำหนดกลยุทธ์ที่จะเป็นแนวทางหรือหนทางปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหารไว้ 5 เรื่อง¹⁰ ดังนี้

1 เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและน้ำอย่างยั่งยืน ด้วยการมีกลไก กฎหมาย และแผนบริหารจัดการด้านอาหารและน้ำเพื่อความมั่นคงอย่างบูรณาการที่ครอบคลุมการมีคลังอาหารและน้ำสำรองกรณีฉุกเฉิน ตลอดจนเสริมสร้างการเข้าถึงแหล่งอาหารและน้ำของ

ประชาชนตามความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

2 พัฒนาและเชื่อมโยงระบบป้องกัน ฝ้าระวัง แจ้งเตือน ระวังภัยภัยภัย ภัยภัยคุกคามที่เกิดจากภัยทางน้ำ อันได้แก่ น้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน และสิ่งที่แฝงมาในอาหารและน้ำ โดยบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

3 ส่งเสริมให้เกิดเกษตรกรรมอย่างยั่งยืนต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการทางการเกษตรให้เห็นผลในทางปฏิบัติ โดยครอบคลุมทางด้านการผลิต การตลาด มาตรฐานสินค้า และแหล่งเงินทุน รวมถึงห่วงโซ่อุปทาน เพื่อเพิ่มพื้นที่แหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัยและเป็นภูมิคุ้มกันรองรับวิกฤตการณ์ด้านอาหาร

4 ส่งเสริมการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมทางอาหารเพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความปลอดภัยของอาหารควบคู่กับการรักษาหรือเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการและเพิ่มผลิตรวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง

5 จัดที่ดินรองรับความมั่นคงทางอาหารและคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารสามารถแก้ปัญหาและลดการสูญเสียกรรมสิทธิ์ รวมถึงการกระจายการถือครองที่ดินของเกษตรกรอย่างเป็นธรรม

แผนความมั่นคงด้านอาหารทั้ง 5 ประการข้างต้น สามารถสะท้อนถึงความสำคัญของอาหารในกรอบองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และเป้าหมาย ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการและส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืนตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (UN Sustainable Development Goals –SDGs) ที่ครอบคลุมถึงสิ่งที่หน่วยงานของรัฐ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการมีคลังอาหารและน้ำสำรองเพื่อใช้ในกรณีฉุกเฉินที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนให้ความสำคัญกับการเข้าถึงแหล่ง

¹⁰ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565), หน้าที่ 30

อาหารและน้ำของประชาชนตามความต้องการ
ขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ผูกโยงตั้งแต่การมี
ภูมิคุ้มกันระดับปัจเจกชน ชุมชน หมู่บ้าน การมีสิทธิทำ
กินในที่ดิน การรักษาพื้นที่ป่าชุมชน การปลูกพืชผัก ผลไม้
เพื่อการยังชีพ โดยสิ่งที่สำคัญคือการจัดการที่ดินและ
แหล่งน้ำที่มีประสิทธิภาพรองรับความมั่นคงทางอาหาร
และคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

นอกจากมุมมองการเตรียมพร้อมด้านอาหารที่
กล่าวข้างต้นแล้ว ขอกล่าวถึงมุมมองเรื่องการเตรียม
พร้อมของฝ่ายทหาร พบว่าในเรื่องของการเตรียมพร้อม
ด้านอาหารในมุมมองของฝ่ายทหารได้กำหนดให้มีการ
เตรียมความพร้อมด้านอาหารไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผน
ฉันทกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ ของ
กระทรวงกลาโหม โดยในแผนนี้ได้มอบให้ กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก เพื่อให้มี
อาหารในการบริโภคเมื่อเกิดการสู้รบขึ้นและสามารถ
สนับสนุนฝ่ายทหารเมื่อมีการร้องขอตามความจำเป็นต่อ
การสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารในภาวะไม่ปกติ
โดยกำหนดให้มีการจัดทำแผนเตรียมพร้อมด้านอาหาร
และแผนปฏิบัติการในระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับแผน
ฉันทกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศและฝ่าย
ทหารได้นำมาทดสอบในการฝึกการระดมสรรพกำลัง
ทหารในกรอบการฝึกการบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ
ที่บูรณาการการฝึกของหน่วยงานของรัฐและภาคส่วน
ต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี

สุดท้ายนี้กล่าวได้ว่า เรื่องของความมั่นคงทาง
อาหารเป็นประเด็นสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญ
และหยิบยกขึ้นมาหารือในเวทีทั้งในประเทศและ
ระหว่างประเทศ โดยสิ่งที่ท้าทายการทำงานด้านความ
มั่นคงทางอาหารในกรอบนโยบายและแผนระดับชาติ
ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565) ที่
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นหน่วยรับผิดชอบ
ในประเด็นนี้จะต้องวางแผนการขับเคลื่อนกลยุทธ์ทั้ง
5 ประการในแผนความมั่นคงประเด็นการรักษาความ
มั่นคงด้านอาหารและน้ำโดยจัดลำดับแผนงาน/โครงการ
เพื่อให้เห็นผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมผ่านความร่วมมือ
ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน
และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหล่านี้ เพื่อให้การ
ดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่
กำหนดขึ้นในช่วง 3 ปีที่เหลือของนโยบายฯ ฉบับนี้

.....

